

Gemeente
Drechterland

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Streekweg [redacted], Hoogkarspel, gemeente Drechterland
Adviesnummer	19150
Opsteller(s)	[redacted] [redacted] & [redacted] [redacted]
Datum	09-09-2019

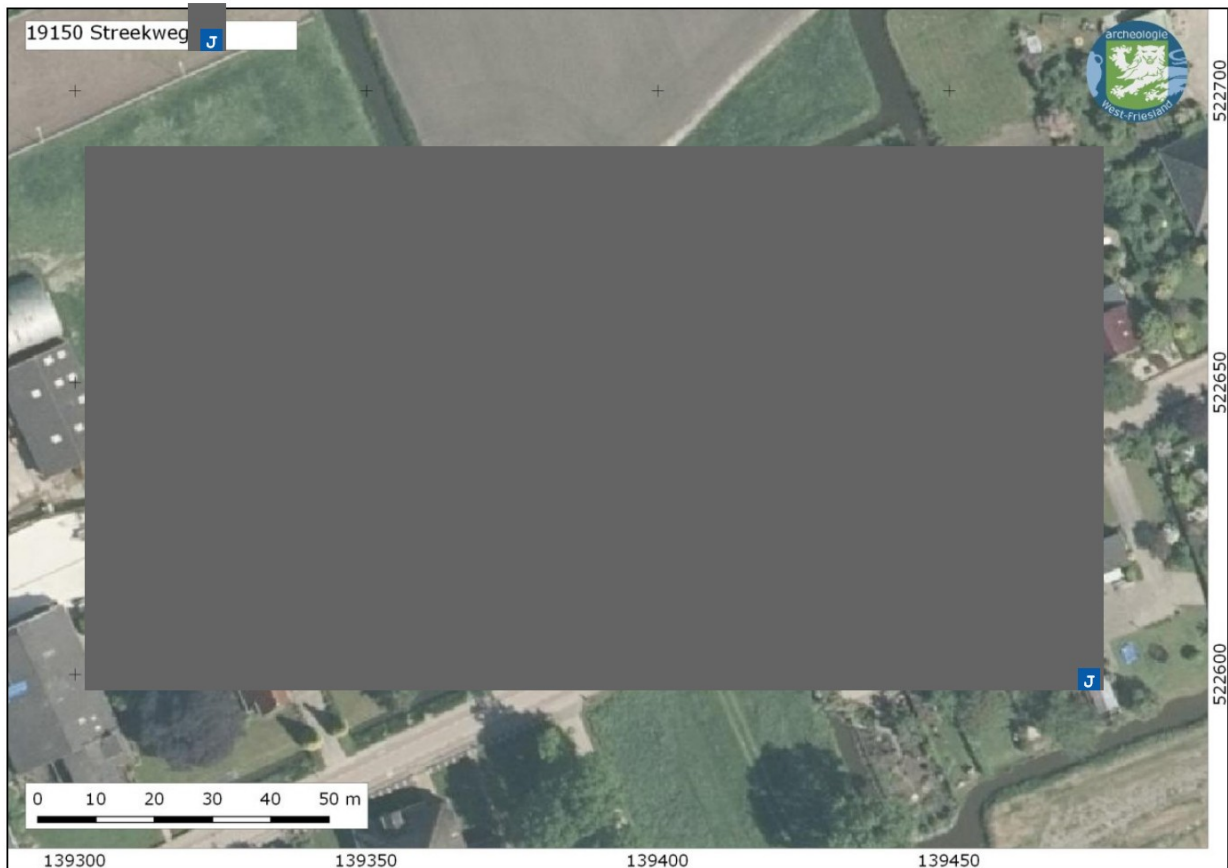
Advies	Vrijgeven onder voorwaarde: Monitoring sloop (kosteloos) Monitoring werkzaamheden
Vervolgtraject	Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden. Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang. archeologie@hoorn.nl / 06-[redacted]

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Drechterland (contactpersoon: [redacted] [redacted]) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de bouw van een nieuwe woning aan de Streekweg [redacted] in Hoogkarspel, gemeente Drechterland (afb. 1).

Momenteel zijn op het perceel Streekweg [redacted] twee schuren aanwezig. De schuur achterop het perceel is gebouwd in 2018. De andere schuur, die zal moeten worden gesloopt om de nieuwbouw te kunnen realiseren, heeft een oppervlakte van ca. 64 m² en is gebouwd in de van de vorige eeuw (afb. 2). De nieuwe woning krijgt een oppervlakte van ca. 123 m². Voor de nieuwbouw zijn nog geen definitieve funderingsplannen bekend, maar waarschijnlijk wordt een gebruikelijke funderingsmethode op vorstranden en palen toegepast.

Afbeelding 1. De ligging van het plangebied (rode stippellijn) op een luchtfoto (bron: PDOK).

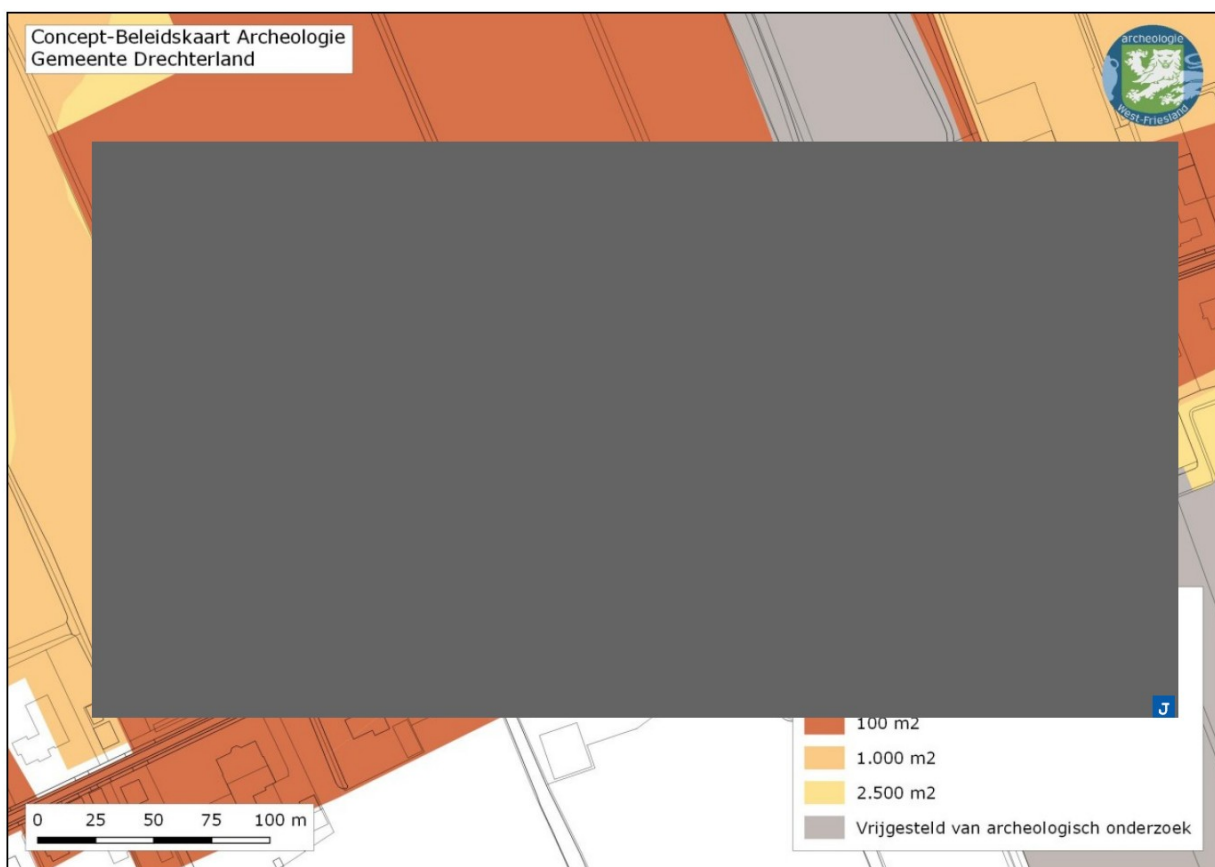

Afbeelding 2. De huidige situatie op het perceel Streekweg 19150 (bron: Google Streetview).

2. Bestemmingsplan en Concept-Beleidskaart archeologie

Het plangebied ligt binnen het bestemmingsplan Drechterland Noord (vastgesteld 18-09-2013).¹ Volgens dit bestemmingsplan geldt voor het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 1. Hierbij geldt dat bij nieuwe bouwwerken groter dan 50 m² en dieper dan 40 cm beneden maaiveld rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie. De geplande ingreep overschrijdt de vrijstellingsgrens.

Archeologie West-Friesland ontwikkelt voor de gemeente Drechterland een archeologische beleidskaart. Deze Concept-Beleidskaart Archeologie is nog ontwikkeling. Op basis van deze kaart ligt het plangebied binnen een terrein van hoge archeologische waarde. Hierbij dient rekening te worden gehouden met archeologie bij bodemingrepen vanaf 100 m². De vrijstellingsgrens is hier op de Concept-Beleidskaart dus naar boven bijgesteld. Het betreft hier het historisch dorpslint van Hoogkarspel, waarvan de begrenzing is vastgesteld aan de hand van historisch kaartmateriaal. De geplande ingreep overschrijdt de vrijstellingsgrens.

Afbeelding 3. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de Concept-Beleidskaart Archeologie van de gemeente Drechterland. Deze kaart is nog in ontwikkeling.

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied ligt aan het historisch dorpslint van Hoogkarspel. Dit is een bewoningslint van hoge archeologische waarde (monumentnummer 14883, CHW code WFR 374A). Het ontstaan van de huidige Streekweg is een gevolg van het verlengen van de ontginningen in zuidelijke richting vanaf Medemblik, waar de ontginningen kleinschalig begonnen in de 8ste eeuw. Hierdoor zijn de nederzettingen langs het oude lint verplaatst naar hun huidige locatie langs de Streekweg (van Zwaag tot en met Enkhuizen). Dit gebeurde waarschijnlijk pas in de 12de/13de eeuw, terwijl de

¹ NL.IMRO.0498.BPDrechterlandNrd-OH01.

nederzettingen in de 11de en 12de eeuw noordelijker lagen.² De Streekweg is een binnenwaterkerende dijk. Het lint en de dijk hebben beide een zeer hoge historisch-geografische waarde (CHW code WFR223G en WFR450G).

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. De oudste nauwkeurige kaart van het gebied is de kaart van Johannes Dou uit omstreeks 1650. Aan of in de nabije omgeving van het perceel Streekweg 37 lijkt toen al een huis gestaan te hebben (afb. 4). Het plangebied ligt net ten noordwesten van de bebouwing.

Op de eerste kadastrale minuutkaart van het gebied uit 1826 staat ter plaatse van Streekweg 37 een stolpboerderij weergegeven (perceel A157, afb. 5). Schuin achter de stolpboerdij staat een bijgebouw. Het plangebied valt deels samen met dit bijgebouw. De rest van het plangebied valt samen met perceel A156, waarop meer richting het noorden ook nog een klein gebouwtje staat ingetekend. In de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel staat aangegeven dat perceel A156 in gebruik was als boomgaard. Perceel A157 staat aangegeven als huis en erf. Beide percelen waren in het bezit van de landbouwer Arien Rentenier. Het dwarsgelegen bijgebouw wordt later vervangen. Volgens het kadaster staat vanaf 1875 namelijk een schuur op de locatie van de bestaande te slopen schuur. Mogelijk gaat het om hetzelfde gebouw. De boerderij werd gesloopt in dienstjaar 1907.

Afbeelding 4. De ligging van het plangebied (zwarte cirkel, bij benadering) op de historische kaart van Johannes Dou (ca. 1651-1654, collectie WFA).

² Duijn, Meijers & Schrickx 2012, 9.

Afbeelding 5. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuutkaart uit 1817 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de Streekweg , ten westen van het plangebied, is een stolpboerderij zowel bouwhistorisch, dendrochronologisch, als archeologisch onderzocht door Archeologie West-Friesland. Achter de 20ste-eeuwse gevels van de stolpboerderij bleek een 16de-eeuws houtskelet aanwezig te zijn.³

Aan de Streekweg 135 is in 2017 een archeologisch onderzoek uitgevoerd (AWF projectnummer 463, Archisnummer 4573782100). Tijdens het onderzoek werden de resten van een middeleeuwse terp aangetroffen die moet zijn opgeworpen in de loop van de 13^e eeuw. De terp heeft zeker tot in de 15de eeuw gefunctioneerd. Er werd ook een terpsloot aangetroffen die parallel langs de Streekweg liep. Deze sloot is met bewoningsafval langzaam dicht geraakt. Daaronder bevonden zich sporen van sloten die op basis van het aangetroffen aardewerk dateren in de 12de eeuw. Ook werden sporen aangetroffen horende bij een gebouw uit de 17de of 18de eeuw.⁴

Daarnaast zijn in de nabije omgeving voornamelijk onderzoeken uitgevoerd naar archeologische resten uit de Bronstijd, met name voorafgaand aan de aanleg van de Westfrisiaweg. De verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie wordt gezien de (relatief) geringe omvang van het plangebied echter verder niet meegenomen in dit advies.

Wel zijn in de omgeving van het plangebied (circa 300 m) verschillende losse vondstmeldingen bekend. Zo zijn scherven Pingsdorf, Andenne, Paffrath en Kogelpot aardewerk uit de Late Middeleeuwen en Hoogkarspel-Jong aardewerk uit de Late Bronstijd gevonden tijdens veldkarteringen (Archisnummer 2746632100). Ook is ca. 200 m ten noorden van het plangebied in 1988 botmateriaal en aardewerk uit de Bronstijd aangetroffen (Archisnummer 2016554100). Tijdens

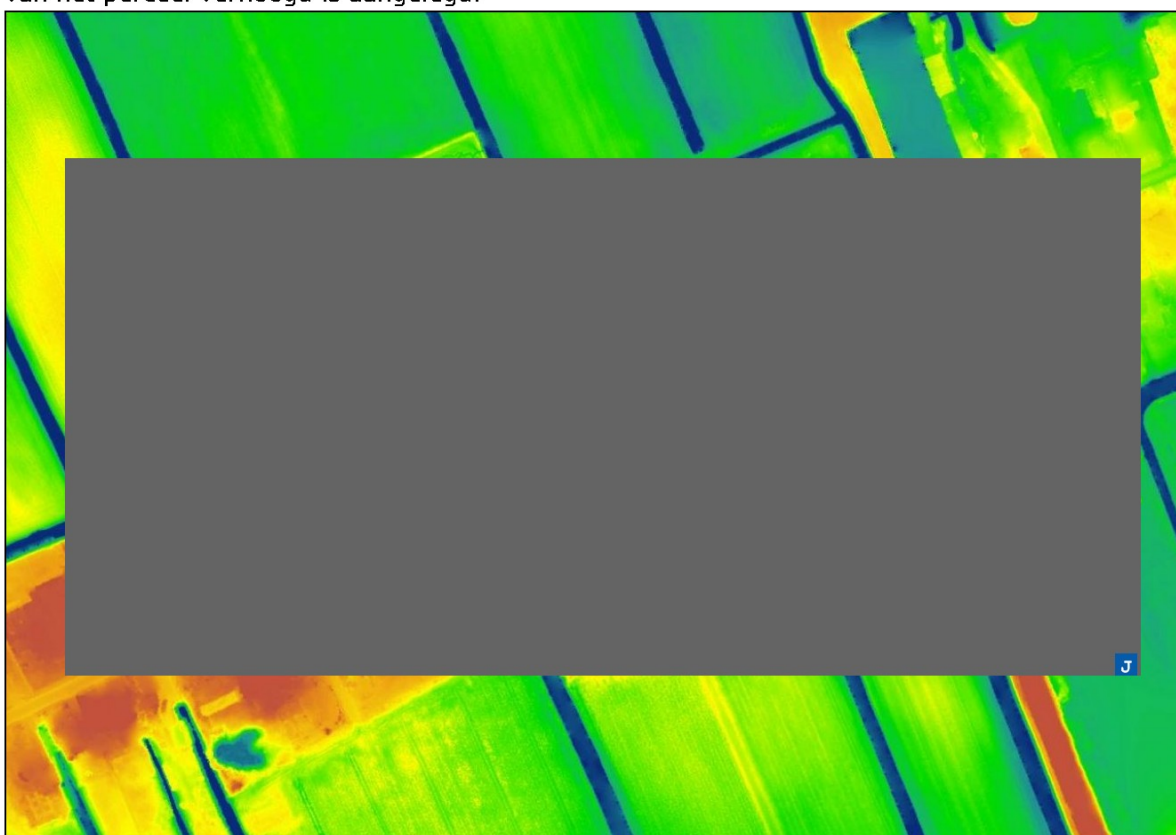
³ Duijn, Meijers & Schrickx 2012.

⁴ Ter Steege & Soonius 2017.

egaliseringswerkzaamheden in 1965 zijn ten zuiden van het plangebied ook scherven van Hoogkarspel aardewerk uit de Bronstijd gevonden (Archisnummer 2925197100).

Op de bodemkaart is het plangebied helaas niet gekarteerd. Even verderop langs de Streekweg staat op de bodemkaart van Ente echter een aaneengesloten zone met zeer diep humeuze gronden aangegeven. Mogelijk bevinden deze zich dus ook binnen het plangebied. Voor de zeer diep humeuze gronden geldt een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd, aangezien deze gronden aangeven dat een dik pakket ophogingen uit deze perioden aanwezig is. Mogelijk zijn onder de ophogingslagen ook Bronstijdsporen aanwezig.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3) zijn langs de dorpslinten in West-Friesland vaak terpachtige constructies zichtbaar, die in verband kunnen worden gebracht met middeleeuwse bewoning. Op het AHN is zichtbaar dat ter hoogte van het plangebied aan de rand van een verhoogd perceel ligt (afb. 6). De verhoging correspondeert mogelijk met de (resten van) een terpconstructie uit de Middeleeuwen. Ook is duidelijk zichtbaar is dat het huidige betonpad richting de achterzijde van het perceel verhoogd is aangelegd.

Afbeelding 6. De ligging van het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland 3 (bron: www.ahn.nl).

5. Veldtoets

Op 5 september is een kort veldbezoek gebracht aan het plangebied. Hierbij zijn twee boringen gezet op het grasveld ten oosten van de schuur (binnen het plangebied). Opvallend was dat de schuur en het pad eromheen iets lager lagen dan het grasveld. Bovenin de bouwvoor zat wat recent puin, kiezels en een stukje 20ste eeuwse geglaazuurd aardewerk. De bouwvoor heeft een dikte van 40 cm en bestaat uit donkerbruin grijs matig humeus uiterst siltig zeer fijn kalkrijk zand. Hieronder zit een licht humeuze homogene ophogingslaag. De ophogingslaag ziet er niet middeleeuws (niet gespikkeld of geen gelaagdheid aanwezig) uit en de overgang naar de natuurlijke ondergrond is niet geleidelijk. Een veenlaag of bewoningshorizont die het prehistorische landschap afdekt is niet aangetroffen. Dit lijkt te wijzen op een recent omgewerkte laag.

In boring 1 was vanaf 75 cm een kalkrijk sterk siltig zeer fijn zand aanwezig, terwijl onderin boring 2 tot 85 cm een matig slappe licht humeuze uiterst siltige klei is waargenomen. Dit lijkt op een dichtgegooide greppel.

6. Conclusie

Het staat in de planning om een nieuwe woning te bouwen aan de Streekweg . Deze woning krijgt een oppervlakte van ca. 123 m². Een palenplan is nog niet voorgelegd, maar er zullen

Volgens het bestemmingsplan geldt ter hoogte van het plangebied een vrijstellingsgrens van 50 m². Op de Concept-Beleidskaart Archeologie wordt voor de historische dorpslinten een vrijstellingsgrens van 100 m² aangehouden. Beide grenzen zullen worden overschreden door de geplande nieuwbouw.

Op basis van historisch kaartmateriaal geldt een hoge archeologische waarde voor de Nieuwe Tijd. Het plangebied valt samen met een schuur die mogelijk dateert uit de 19de eeuw. Net ten zuiden van het plangebied was tot ongeveer 1907 een stolpboerderij aanwezig. Het perceel was waarschijnlijk ook in de 17de eeuw al bewoond. Binnen het plangebied kunnen resten van een oudere schuur en sporen gerelateerd aan de naastgelegen bebouwing (waterputten, afvalkuilen, gedempte greppels/sloten) aanwezig zijn. Op basis van de bodemkaart en de hoogtekaart kunnen tevens sporen uit de Middeleeuwen verwacht worden.

Uit de veldtoets is naar voren gekomen dat er waarschijnlijk geen middeleeuwse terp aanwezig is ter plaatse van de nieuwbouw. De humeuze bovengrond ligt direct op de mariene sedimenten.

7. Advies

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

De voorgenomen ingreep is vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige graafwerkzaamheden wil monitoren (incl. de ondergrondse sloop van de schuur).

Voor het monitoren van de graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Bodenvondsten te Castricum.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (archeologie@hoorn.nl / 06-). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

8. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

[redacted] & [redacted] 2012. De oudste stulp van West-Friesland? Het onderzoek naar een 16de-eeuwse stulpboerderij in Hoogkarspel, gemeente Drechterland. *West-Friese Archeologische Rapporten* 39. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

[redacted] P.J., 1963. Een bodemkartering van het tuinbouwcentrum 'De Streek'. *De bodemkartering van Nederland*, deel XXI. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

[redacted] & [redacted] 2017. Vrijgavedocument Archeologie. Streekweg [redacted] Hoogkarspel, gemeente Drechterland. Projectnummer [redacted]. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Westfries Archief

9. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

09-09-2021

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen